

Van Malsen gaat hierin gelukkig minder ver, dan zijn grote voorganger, die wel eens te veel vergt van het geduld der lezers, hoewel ook hij er soms wel een heel hoofdstukje aan waagt.

Het doet in dit verband zonderling aan, dat de auteur, die in vele opzichten zo nauwkeurig is, de vervolgden de psalmen op de lippen legt in de berijming die wij nu nog gebruiken. De berijming van Datheen was toen immers de algemeen-gebruikelijke, en hoe weinig literair de vorm ook dikwijls moge zijn, de gloed die uit de gebrekkige verzen uitstraalt, laat niet na indruk te maken. Het waren martelaarsliederen bij uitnemendheid.

Het verhaal tekent de ellende en ballingschap van prins en kleine luyden. De hoofdpersoon moet als kleine jongen vluchten naar Engeland ter wille van het geloof. Daar in den vreemde ziet hij velen sterven, van heimwee naar het vaderland. Allen wenden de blik naar het Oosten, naar de zonsopgang, want daar is de prins die redding zal brengen. Terloops worden de vergeefse pogingen van den prins getekend, om te feller te laten uitkomen de armoede van hem, die ook deze met zijn volk heeft gedeeld. Verlaten door zijn aanzienlijke Lutherse vrienden, die evenals Luther elk verzet tegen de overheid afkeuren, moet hij in boerenkleding gehuld, vluchten voor Alva, evenals zijn onderdanen. Dan komt bij hen de gedachte op, als anderen niet bijstaan, zelf hun prins te gaan helpen. De vader gaat eerst, na het sterven van zijn vrouw en sneuvelt in een veldslag. Later neemt de zoon de roep over en meldt zich bij de Watergeuzen, wier harde leven nu beschreven wordt.

Na veel omzwerven en schrikkelijke gevechten, voelt de jonge held de morgenstond der vrijheid dagen, en wanneer hij in de grote slag bij Roemerswaal, de admiraalsvlag uit de mast haalt, symbool van de ondergang der Spaanse macht, ziet hij de zon doorbreken, want Zeeland, zijn vaderland in engere zin is nu bevrijd van de overheersing.

In dit boek tekent de schrijver vooral de kleine man, die evenals de prins lijf ende goet alsamen niet heeft verschoond om de vrijheid van consciëntie te veroveren op het machtige Spanje.

De schrijver toont dikwijls een onmiskenbaar talent in het schilderen van het landschap of van een zeegevecht. Te weinig durft hij zich evenwel te laten gaan op zijn fantasie. Spoedig verwisselt hij de tekenpen weer met de veer van den geschiedschrijver, waardoor de stijl soms onnodig deftig wordt.

Door zijn zucht een zuivere historische achtergrond aan het verhaal te geven, verliest de auteur de compositie te veel uit het oog. Er ontstaan te veel losse schetsen die saam het taferel moeten

vormen, waarin Jasper optreedt. De tweede helft van het boek geeft pas de doorlopende beschrijving van de lotgevallen van den hoofdpersoon. Maar dat neemt niet weg dat men het geheel met genoegen leest. De toon is dikwijls heel bewogen, en over het geheel hangt een waas van liefde. Het leven der geringe burgers wordt veelal vergeten bij het beschrijven van een grote tijd. De aandacht valt te veel op de groten, die door hun dapperheid, doorzettingsvermogen en godsvrucht, als leiders het volk ter overwinning voeren. Hier is de grootste van allen in zijn armoede en uitsluitendheid één met dat kleine volk, en dat geeft aan dit verhaal een bijzondere bekoring. Het steekt daardoor gunstig af bij veel geuzengeschiedenissen.

Gr.

H. S.

III ZIELKUNDE III

De ontwikkeling van 't begrip „hart” in de Heilige Schrift.

(Men leze de inleidende aantekening boven het voorgaande artikel. Redactie.)

Het is te begrijpen, dat men in Christelijke kringen voor de nieuwe indeeling van het zieleleven steun zoekt in de Heilige Schrift. Die indeeling is in hoofdzaak deze, dat er is een centrum en een periferie (omtrek of mantel van het zieleleven). De één noemt het centrum „geest” en gebruikt den tekst: „de geest is het, die levend maakt”. Een ander noemt het centrum „hart” en vindt zijn gevoel terug in de woorden: „uit het hart (daaruit) zijn de uitgangen des levens”.

Hier tegenover moet o.i. stelling worden genomen, aangezien de Heilige Schrift de nieuwe indeeling van het zieleleven niet kent. Ook is het niet te verwachten, dat de taal al de eeuwen, die tusschen de auteurs van de Schrift, alsmede tusschen hen en ons verlopen zijn, heeft stilgestaan. Reeds zagen we, dat de Schrift doorgaans twee zijden van het zieleleven kent, de actieve en de receptieve zijde. De voornaamste term om de receptieve zijde te benoemen is „het hart”. Daardoor staat deze term dicht bij wat men thans beschouwt als het onderbewustzijn, dan bij hetgeen men bedoelt met de ikheid of het centrum van het zieleleven.

In het Oude Testament worden aan het hart toegeschreven de gewaarwordingen van zien, hooren,

rieken, smaken, tasten (zie voor de bewijspplaatsen mijn: „Gevoel in de Heilige Schrift” pag. 26).

Eveneens de waarnemingen, want die heelen vaak een kennen met het hart, ter harte nemen of een medegaan van het hart. Zoo ook de herinneringsvoorstellingen, want die heelen bekennen met het hart.

Allermeest echter de phantasie-voorstellingen, want het hart graveert, snijdt in, smeedt, ploeg formeert. Het is in de beeldspraak zoowel de pottenbakker als zijn werkplaats. Deze reproducties worden opgevat als ingevingen, die uit het onderbewuste leven opwellen, ze gaan vanwege het gevoel soms gepaard met zware pijnen. In profetie Jeremia roept uit: „Ik heb barenswa o wanden mijns harten! mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen”. (c. 4 vs 19).

De spreekwoorden: „het hart der aarde” en „het hart van de zee” wijzen er op, dat de gedachten des harten zoo diep weg liggen, dat niemand er bij kan komen. Alleen God kent het die verborgene hart, dat achter een grendel, een deksel of een zegel toegesloten ligt. Daarom is het ook zoo moeilijk om de zonde te overwinnen, want ze wortelt in het hart.

In de jongste Boeken van het Oude Testament komt de betekenis van het hoofd meer naar voren. De profetie Daniël spreekt van de gezichten zijns hoofds. Bij andere profeten wordt 1 gebruik van den term „hoofd” voor „leider” meer algemeen. Deze terminologie is van vreemden oorsprong. Doch daarnaast blijft het hart de plaats vanwaar onwillekeurige of passieve attentie ontspringt. Immers gedachten komen in het hart op; men moet zijn hart begeven, d.i. aanzetten om dingen te verstaan; daartoe schikken, richten. Men kan ook zijn hart weerhouden, verzwaren, toesluiten, e daarna weer uitsluiten.

Van de ikheid of van het centrum des levens kunnen deze dingen niet gezegd worden. De tekst Spreuken 4 vs 23: „daaruit zijn de uitgangen des levens” wordt dan ook ten onrechte toegepast op het „ik” van den mensch. Immers beteken todsdoot deuren (Ezech. 48:30) en blijkens Job 17:11 zijn de gedachten, die in het onderbewustschuilen, de bezittingen des harten. Het hart be waart ze en slechts nu en dan stijgen ze op in deze onderbewuste bewaarplaats door levende deuren. Bij deze deuren moet men de wacht houden.

In het Nieuwe Testament en bij de Zeventig komt „hart, kardia” betrekkelijk weinig voor. Volgens H. Cremer's lexicon komt hier de zedelijk religieuze betekenis van „hart” meer naar voren. Geloof en ongeloof wortelen in het hart. Satan vaart bij Judas in het hart, Gods Woord wordt gezaaid in het hart, en Satan neemt het daaruit weg. Matth. 13:19. Ook hier is dus het hart he

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHEPSEN

Geloofsgenezingen in Moettlingen?

VIII. (Slot.)

Het „grootste genezingswonder, een wonder.... dat alles nog zóó goed terecht gekomen is!”

Het volgende verhaal, dat we nu zullen behandelen, betreft het grootste genezingswonder, dat in Moettlingen gebeurd is. (2) Namelijk de genezing van broeder Geiger. We hebben hier reeds iets van gehoord. Eind Jan. 1931 dacht Geiger een „karbonkel” op zijn rug te hebben; zijn vrouw behandelde de aangedane plek met olie, maar in de maand Februari werd het steeds erger. Vader Stanger werd telegrafisch om voorbede gevraagd, maar „deze schreef terug, dat ik naar Moettlingen moest komen, want dat hij wist, welke hevige pijnen een karbonkel veroorzaakte”. Om redenen, aan de ziekte wel ontleend, moest Geiger toen een dokter raadplegen, die de diagnose stelde op een koud abces. Geiger reisde toen, we hebben het gezien, „als een stervende” naar Moettlingen en nam daar in 't eerst nog aan de Andachten deel. „Ondanks de dagelijkse voorbeden en zalvingen, volgens Jacobus 5:14 en 15, werd het gezwel steeds grooter en ik zwakker en zwakker, totdat de gehele rug er door was bedekt en ik bij het lopen een krom gegroede man scheen”. Nu merk ik hier alvast één ding op: ik heb groote abcessen gezien, heel groote zelfs met kommetjes vol pus erin, maar een abces, dat de hele rug bedekt en dus een oppervlakte heeft van ongeveer 50 bij 25 c.M. heb ik nooit gezien! En zeker loopt men dan al niet meer krom; dan loopt men in het geheel niet! Ik vermoed hier dan ook weer een flinke overdrijving en heb hiervoor mijn gronden. Vijftien c.M. middellijn zal wel meer de waarheid nabij zijn, misschien overdrijf ik dan nog!

Den volgenden dag was hij toch weer in de spreekkamer en toen doorstroomde hem een geloofsmoed, die allen twijfel aan zijn genezing wegvande. „Een blik op Vader Stanger, die daar met zijn geloof als een rots van graniet op zijn stoel zat, zonder ook maar een spier te vertrekken, was voldoende om mijn geloof te doen terugkeren”.

(Even: is hier suggestie of niet?) Maar het gezwel wilde niet doorbreken. Intusschen had Geiger hooge koorts gekregen met koude rillingen. Den volgenden avond is toen het abces doorgebroken door een opening, zoo groot als een speldeknop, welke opening ook nooit groter geworden is. Soms was de etterafscheiding zóó groot, dat de zusters, om alles op te vangen „een kom onder het gezwel moesten houden”. Dit laatste nu is een bewijs, dat het abces niet zoo groot was. Een carbunkel, een „negenog” is al groot, als hij een middellijn heeft van 10 c.M. en dan zijn er in de huid boven het abces reeds zeer vele openingen (soms wel meer dan „negen”), waardoor de etter afloopt. Omdat de huid daar slecht gevoed wordt, gaat hij hier en daar dood, wat al die doorbraakopeningetjes geeft. Het is nu ten eenenmale ondenkbaar, dat een abces, dat den heelen rug inneemt, zich maar door één gaatje van een speldeknop groot zou ontlasten. Bij zóo'n groot abces waren er zeker wel 30 gaten. Verder: „soms” moesten de zusters er een kom bijhouden. Bij een groot abces moet men er heusch wel altijd een kom bijhouden. Neem maar een, dus heel wat kleiner, abces van 10 c.M. middellijn, en 3 c.M. diepte, dan heeft dit reeds een inhoud van ongeveer 250 cc., dit is bijna 3 gewone theekopjes vol!

Zoo waren nu de eerste 14 dagen verstreken. De dochter, de verpleegster, was overgekomen naar de Ark om haar vader te verplegen. Toen de etteruitvloed ophield, was natuurlijk de zwelling ook wat afgenomen, en was „de ruggegraat weer te voorschijn gekomen”. Maar toen „de wervelkolom vrij gekomen was, constateerde zij op een goeden dag, dat die op één plek ingezonken en week was. Zoals mij later werd uitgelegd, was het betreffende wervelbeentje verteed”.

Overzien we nu weer even deze ziektegeschiedenis. We zien hier dus, dat er een groot abces ontstaan was, met hooge koorts en koude rillingen, en dat het abces pas laat door een kleine opening doorbreekt. We kunnen zeggen, dat men het hier heeft laten komen tot een beginnende bloedvergiftiging! Daarop wijzen die koude rillingen. En gelukkig is, nog juist bijtijds, het abces vanzelf doorgebroken en de etter ontlast! Geiger mag hier nog van „geluk” spreken, want dit abces is ernstig mishandeld! Misschien in het begin wel een koud abces, later echter zijn de symptomen zóó dreigend geworden, dat de pus al veel eerder verwijderd had moeten worden; ik laat dan in het midden, of dit door

punctie of door insnijding had moeten geschieden. Dan waren vermoedelijk die hooge koorts en de koude rillingen en die groote uitbreiding en da ernstige ziektegevoel voorkómen geworden.

Dan verder nog die ingezonken plek, want hierom vooral zal zich het wonder concentreren! Zoo als we zagen wordt deze geweten aan het verteed zijn van een „wervelbeentje”; een „latere uitleg van een onbekend iemand is hieraan schuldig en „de dokter zou in zijn schrijven hebben te kennen gegeven, dat het wervelbeentje geheel verteed was”. Nu is allereerst die „latere uitleg” al heel weinig bewijzend; deze kan hoogstens tot een zeker vermoeden voeren, maar verder nooit! Het is zonder de hulp van een Röntgenfoto dikwijls al moeilijk genoeg om met zekerheid aan te toonen, dat er wervelafwijkingen zijn als de ziekte nog volop aanwezig is! En verder heeft die dokter niets te kennen gegeven. Hoe zit het hier dan mee? Aldus Geiger was erg ziek geworden in de reddingsark en moest dus aan den dokter thuis nog lange ziekteverlof vragen; zijn dochter schreef hem daar toe eenige gegevens over den toestand van haar vader en schreef óók, dat zij dacht, dat een wervel aangedaan was! Een verpleegstersdiagnose dus. De dokter wilde vermoedelijk de verpleegster niet geheel en al „afvallen”, maar liet toch duidelijk zijn twijfel aan die diagnose doorschemeren; maar gebruikte de angst van de familie ervoor tevens om den patiënt nog bij een officiële arts te krijgen, daar hij wel uit een en ander op kon maken, dat de patiënt veel verergerd was! Hij schreef dan: „Nu steeds acht ik echter een nauwkeurig onderzoek naar de herkomst van den etter doelmatig en noodzakelijk. Het is van groote betekenis om vast te stellen of hij van een wervel afkomstig is”. Le dus wel: er staat niet: „dat”, maar „of hij van een wervel afkomstig is”. En hij schrijft dan verder: „In ieder geval raad ik een Röntgen-onderzoek aan en behandeling door een specialist”. Uit dit laatste blijkt óók weer, dat de dokter de diagnose van een „wervel-vertering” liever niet stelde zonder een X-foto! (Die onbekende iemand wist het echter „later” wel uit te leggen). Ook ná de genezing komt het mij voor, dat de dokter sterkt twijfelt aan het verhaal van Geiger. Geiger twijfelt echter niet. Het staat er zoo amusant: „De dokter liet zich alles vertellen en sprak nog eens van de nuttigheid van een Röntgenonderzoek. Op ons antwoord, dat wij zonder Röntgenonderzoek wel wisten waar de etter vandaan was gekomen, was hij zeer verrast” enz. Dit laatste klinkt toch eigenlijk ge

onderbewust het bewuste worden. De in het Nieuw-nemen van 1 bewust in he 11:23, 1 Kol verbinding n nous, die o tekenen.

De vraag o ment soms moet met h mend beant een stem G zwarende g Luc. 21:34, het onderbew nog een me omkleed met het hart vaa mant wordt. wordt toeges droefheid, en staan”, is de die door pijn keld om ad

Het hart is waar de ziel uitgaat, war peripherie k onderscheid denken en b lige Schrift

Wat wel de verbindin leven (geest) werden bij „ziel” een v nader zal b Den Haag.

ZENI
E

Dr John en op den v dingswereld sionair dien meer voor c

weldig arrog leiding hier te citeren, peeren, n.l.

„Het gem zaken plegen den plegen

Dus zelfs niet aan, zo te nemen.

Nu maakt nog bang (v behandeling selen, voor doening zou van die ver vind ik dit alarmeeren zou hebben uur op (n.l. dwenen, du lammingsve plotseling. naar aanleic de schuldige schijnselen”. schrijft (ter symptomen waar Geiger zelf over zic neurastheni

Ik constan wervel” nie geen gronde eenigszins r

We vervo ingezonken ces. Een ab glad en ée Elken dag den. „Dage haar opmer goeden mor ingezonken den”. En Ge geheel verte von had te zonder e laatste is du diagnose. E Veel waars waarin gew